

BOSHLANG‘ICH SINFLAR O‘QUVCHILARIGA INGLIZ TILINI O‘QITISHDA UZVIYLIKNI TA‘MINLASH METODIKASI

*Nabixonova Masturaxon Ibrohimxon qizi,
student of the Namangan State Pedagogical Institute*

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich sinflarda ingliz tilini o‘qitishda uzviylikni ta‘minlash metodikasi asoslari, ma‘nosi va kelib chiqishi, ushbu metodikaning o‘zlashtirishdagi yutuqlari keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: pedagogika, tadqiqot, integratsiya, mavzulashtirish, metodika, intensiv, STEM fanlari, axborot tahlili, asosiy o‘tish yo‘nalishi, ta‘sir etuvchi omillar.

МЕТОДОЛОГИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОБРОВОЛЬНОСТИ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

*Набихонова Мастурахон Иброҳимхон қизи,
студентка Наманганского государственного педагогического института*

Аннотация: В данной статье приведены основы, значение и истоки методики обеспечения преемственности в обучении английскому языку в начальных классах, достижения в освоении данной методики.

Ключевые слова: педагогика, исследования, интеграция, тематизация, методология, интенсивность, дисциплина STEM, анализ информации, основное направление перехода, влияющие факторы.

METHODOLOGY OF PROVIDING INTEGRITY IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE TO PRIMARY CLASS STUDENTS

*Nabixonova Masturaxon Ibrohimxon qizi,
Namangan davlat pedagogika instituti talabasi*

Annotation: This article cites the basics, meaning and origin of the methodology for ensuring continuity in teaching English in elementary grades, and the achievements in mastering this methodology.

Keywords: pedagogy, research, integration, thematic, methodology, intensive, STEM Sciences, Information Analysis, basic transition direction, influencing factors.

Hozirgi kunda maktablar va maktabgacha ta‘lim muassasalarida turli metodikalarni integratsiyalashgan holda qo‘llash, tajribadan o‘tgan, o‘zini oqlagan, pedagog mutaxassislar tomonidan e‘tirof etilgan metodlardan bir-biriga integratsiya qilingan, yoki yaxlit holda foydalanish sifatli ta‘lim garovi bo‘lib qolmoqda. Ana shunday davrning ya‘na bir rad etib bo‘lmas faktorlaridan biri, yoshlarni ayni davrdan boshlab chet tillariga qiziqish bilan ulg‘aytirish, bu kabi zamonaviy bilimlarga to‘g‘ri yo‘naltirishdir. Chunonchi, aynan shu maqsadlarni ko‘zda tutgan holda, Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 20-yanvardagi “Xorijiy tillarni o‘rganishni takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 34-sonli qarori, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 12-maydagi PQ-1875 sonli “Chet tillarni o‘rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” qarori e‘lon qilindi. Ushbu ikki muhim hujjatning asosiy ma‘nosi, ta‘lim tizimida xorijiy tillarni o‘qitish tizimini rivojlantirish, yangicha va jahon pedagogikasida sinalgan, intensiv metodlarni qo‘llashdan iboratdir. Xorijiy tillarni o‘qitishda o‘quv dasturlarini uzviyligini ta‘minlash va izchillik-samarali ta‘lim yetakchiligi va sifatli o‘qitish uchun juda muhimdir. Ular turli darajalar va mavzular bo‘yicha o‘quv maqsadlari, standartlari, baholashlari va ta‘lim strategiyalarini moslashtirishga ishora qiladi.

Muvofiqlik va uzviylik o‘quv dasturining mantiqiy va o‘quvchilar va o‘qituvchilar uchun mazmunli bo‘lishini anglatadi. Xorijiy tillarni o‘qitishda uzviylikni ta‘minlash bu pedagogik jarayonlarda va metodologiyada berilayotgan axborotlar ketma-ketligining, dastlabkisi keyingisiga nisbatan chambarchas bog‘liqligi va o‘zaro integratsiyalanganligi asosida o‘qitish usuli (metodi) ga aytiladi[1].

Hozirgi zamonaviy dunyoning eng e‘tiborli va nufuzli oliy o‘quv yurtlaridan biri Garvard universiteti professori F.Viegas o‘z asarlarida sun‘iy intellektni tahlil qilgan ekan, insonlar va sun‘iy intellekt orasidagi

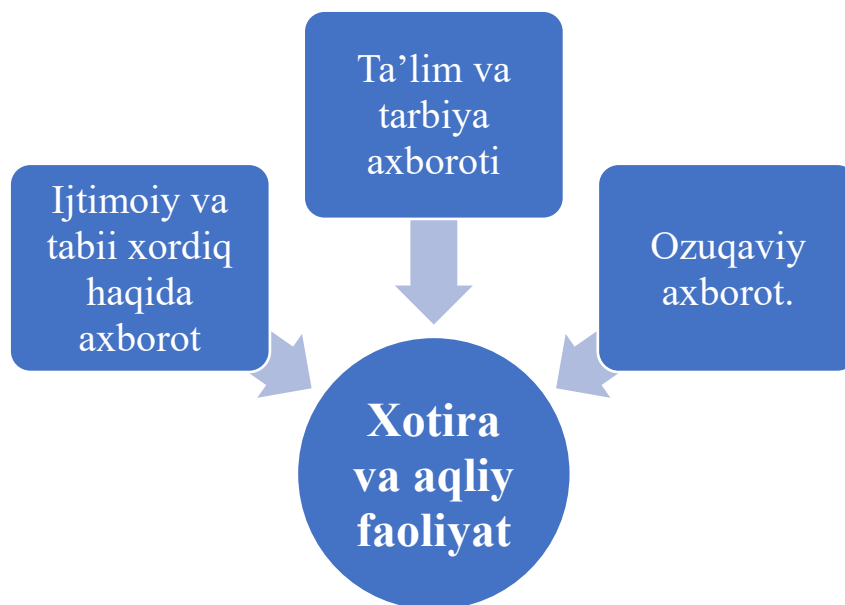
axborot almashinuvi ko'proq uzviy bo'lmagan holda ikki tomonga ham pand berishini yozadi. Xususan, sun'iy intellektdan ko'ra insonning o'zi tasodifiy va bir biriga bog'liq bo'lmagan turli axbrotlar sintezlarini xotirada jamlash va javob qaytarishga ko'proq vaqt sarflashini yozgan.

Pedagogik innovatsiya ta'limning jamiyat barqaror rivojlanishidagi yuqori ijtimoiy ahamiyatidan kelib chiqqan holda zamonaviy talablar, tizimdagi muammolar va ularni hal qilishda fan va ta'lim bo'g'inlari o'rtasidagi aloqadorlikni ta'minlash uzluksiz pedagogik ta'limni klaster rivojlanish tizimiga o'tkazish zaruratini taqozo etmoqda.

Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri uzluksiz ta'lim tizimidagi barcha ta'lim turlari, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlari, amaliyot bazalari, ilmiy va ilmiy-metodik tuzilmalarning bir butunligi bo'lib, ularning birgalikdagi vazifalar taqsimlangan faoliyati pedagogik ta'lim tizimini sifat jihatidan yangi darajaga ko'tarish imkonini beradi. Binobarin, klasterning asosiy maqsadi o'z tarkibiga kiruvchi ta'limiy-ilmiy-innovatsion salohiyatni nafaqat yuqori fuqarolik va kasbiy layoqatlilik darajasi bilan, balki raqobatbardoshligi, yangiliklarni qabul qila olish qobiliyati, yangi ta'lim dastur va texnologiyalarini loyihalash hamda amalga oshira olish qobiliyatiga ega zamonaviy ta'lim mutaxassislarini tayyorlash uchun birlashtirishdir.[2]

Axborot texnologiyalari sohasida ya'na bir yetuk kadrlardan biri Jon Mak-Karziy har qanday xotiraga monand axborot uzatilishida va qabul qilinish jarayonlarida uzviy va axborot qismlari orasidagi to'xtalishlar kichik vaqt talab qilishi haqida fikr yuritgan.

Ta'lim jarayonlarini tashkil etish va zamonaviy pedagogika bo'yicha mutaxassis, Oksford universiteti professori Sibel Erduran, London maktablarida STEM fanlar va boshlang'ich sinflarda o'tiladigan fransuz tili darslarida qatnashib, kichik o'quvchilar bilan ilmiy tadqiqot olib bordi. Unga ko'ra STEM fanlarni va chet tilini o'rgatishda, mavzulashtirilgan rejalarni tuzish uzviylik va o'ta bog'liqlikni talab qilishi lozim. Miyya faoliyati hordiq talab qila boshlaganida bu talabni yosh kishilar uchun umuman rad etib bo'lmaydi, biroq ma'lum ixtisos axborot qabul qilish jarayoni intervalidan so'ng, o'tilgan mavzuga aloqadorligi past bo'lgan boshqa mavzuni o'tish bola qabul qilish jarayonini sustlashishiga olib keladi. Ayniqsa hordiq tabiat yoki qiziqarli video-materiallar, o'yinlar bilan bo'lsa, ta'lim e'tiboridan ko'ra hordiq olish, o'yin-kulguga qiziqish ortib ketadi. Erduran ushbu xodisani tahlili oxirida zanjirli xulosaga to'xtalgan.

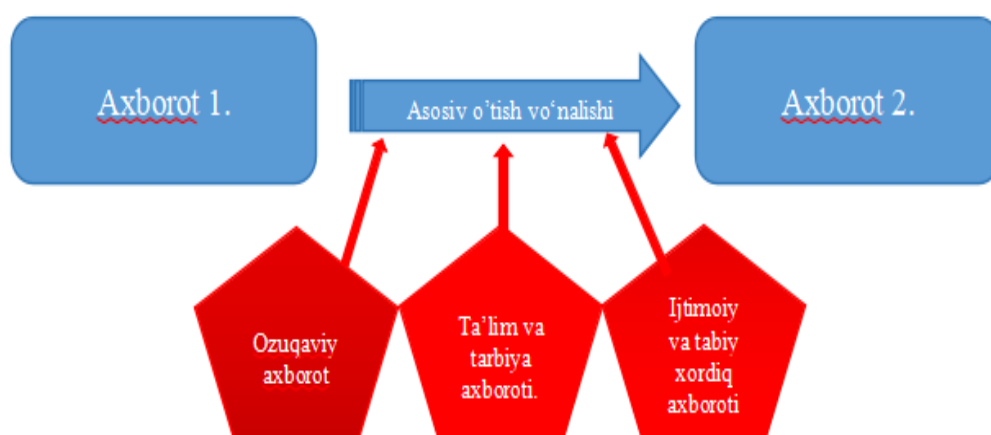
1-rasm. S.Erduranning bola xotirasi va aqliy faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi 3 yirik omili xulosasi[3].

Xorijiy tillarni o'rgatishda inglizlardan ko'ra ko'proq tajribaga ega bo'lgan Tokio universiteti olimlari, Koichi Hashimoto va Kenji Satolar boshlang'ich sinf yoshidagi bir necha yoshlar o'rtasida, "Zerikarli sinf" nomli mashxur tadqiqot olib borishdi. Tadqiqotning asosiy ishi bu yoshlarni ma'lum

davr orasida beriladigan chet tili axborotini uzviylikni ta'minlashga e'tibor berilmay, o'qituvchi mavzulashtirilmagan holda dars o'tdi. Olimlar yoshlar xotirasida va ongidagi o'zgarishlarni tekshirish ekan, fanlarni o'zlashtirish va chet tilini o'rganishni takomillashtirish hususida darslarni mavzulashtirish va ular orasidagi uzviylikni ta'minlashga e'tibor qaratish lozimligini tushunishdi.

Uzluksiz ta'lim tizimida fan dasturlarining uzviylikni ta'minlanmagan ta'lim sifati va samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, ta'lim turlariaro mavzularning takrorlanishi, ayrim mavzularga haddan ziyod ko'p soatning ajratilgani, fan mazmuni deyarli nazariy ma'lumotlarga asoslanganligi hamda xalqaro tadqiqotlar singdirilmaganligi kabi muammolar mavjud. Ta'lim bosqichlari mazmuni tahlilida 10–15 foiz mavzularning takror berilayotganligi, 50–60 foiz mavzularda uzviylik ta'minlanmaganligi tahlillarda ko'rindi. Oldimizda ta'lim mazmunini belgilashga xizmat qiluvchi, uzluksiz ta'lim tizimining me'yoriy hujjatlari, o'quv dasturlarining uzviylikni tahlil qilish, ularning har bir fan bo'yicha bosqichlar orasida takroriylikning oldini olish bo'yicha ishlar hamda uzviylikni ta'minlangan fan dasturlari asosida darsliklar mazmunini ham muvofiqlashtirish kabi dolzarb vazifalar turibdi.[4]

2-rasm.

Tokio olimlarining chet tillarini boshlang'ich sinflarda o'rgatishda, berilgan axborotning uzviylikga ta'sir qiluvchi omillari[5].

Jahon pedagoglarining eng taniqli tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, darslarni boshlang'ich sinf o'quvchisi, qanchalar tez tahlil qilishi va o'zlashtirishida uzviylikni ta'minlash darajalariga bog'liq. 2-rasmda, aynan chet tili darsidagi beriladigan 2 axborot va ularni uzviylikni tasviri, asosiy o'tish yo'nalishi bilan tasvirlangan.

1-daraja uzviylikda, ana shu asosiy yo'nalishga suqulib kiruvchi boshqa axborotlarning darajasi ortib ketadi va bola o'zlashtirish ko'rsatkichi tushib ketadi.

daraja uzviylikda esa, asosiy yo'nalishga ta'sir qiluvchi omillar va axborotga berilgan e'tibor tenglashadi, ammo bolani mavzuni o'zlashtirish tezligi pasayadi va samaradorlik tushib ketadi. 3-daraja bu yuqori bo'lib, faqat tabiiy holdagina asosiy yo'nalishga ta'sir etuvchi omillar qo'shiladi. Natijada bolaning o'zlashtirish ko'rsatkichlari oshadi.

Xulosa qilib aytganda, chet tillarini boshlang'ich sinflar uchun o'qitishda jahon bo'yicha millionlab

metodlar aniqlangan va sinovdan o'tkazilmoqda. Biroq har qanday metod bo'lmasin agar yetarli darajada axborot uzviyligini ta'minlamasa bu besamarlikni anglatadi. Axborot uzviyligi darajasini ortishi esa, yuqorida ta'kidlab o'tkanimizdek, o'zlashtirish jarayonlarini tezlashishiga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-1875-sonli, "Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori

Pedagogik ta'lim klasteri: muammo va yechimlari/ "Uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirishda pedagogik innovatsiyalar va integratsiyaviy yondashuv" /B.Sobirov 1512-b

Academic research in educational sciences/ issue 3- 2021/ 898-899 b

Vazirlar Mahkamasining 34-sonli, "Xorijiy tillarni o'rganishni takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" qarori.

"Методика обучения иностранным языкам". Л.П. Сакаева, А.П. Баранова. К а з а н-2016

"Educational and scientific journal of Oxford University". 3th issue of spring, 2021.

"Educational journal for researches and science of University of Tokio". 14-Issue of 2018.

Reconceptualizing the nature of science for science education: Scientific knowledge, practices and other family categories (contemporary trends and issues in science education book 43) 2014th edition, kindle edition. sibel erduran. zubeida dagher.